

ZORAN PETROVIĆ

FAMILIJA BRUS

rodne Vojvodine, nadje kao potpuni i apsolutni gospodar, kao suvereni stvaralac i regulator tog neukrotivog sveta mašte i fantazije, čija je luda neobuzdanost i strast doskora pretela da uništi ili bar sasvim obesposmoći i izgubi tog čoveka — prestupnika, koji se drznuo da se porve za njenom stihijom nepoznate i još neoprobane moći.

Tako se rodio već poznati, ciklus — MAŠINA, Zorana Petrovića, ciklus barokno dramatične i uzbuđljive personifikacije mašina. Videli smo, prvi put ŽIVOT MAŠINA, prvi put zato, jer Zoran Petrović nije pošao

putem nekih nadrealista i futurista, koji su pokušali da mehanizuju čoveka, stvarajući od njega neko monstrozno biće, slično robotu, već je dajući mašinama razne ljudske oblike i karakteristike, humanizirao istu, stvarajući od nje skoro pravo ljudsko biće, — i to je najveći kvalitet Petrovićeve nove umetnosti; to je ono NOVO što nam donosi njegova umetnost i čime ona, besumnje, bogati već prilično jednoličnu i sivu liniju našeg likovnog života.

Ova umetnikova najnovija ostvarenja na polju likovne umetnosti, imala je prilike prvo da vidi baš

vojvodjanska, odnosno novosadska kulturna javnost, u martu mesecu ove godine na „Tribini mladih“. Do juče slikar poetičnih vojvodjanskih ravnic Petrović je želeo, razumljivo, da prvo izadje, sa svojim novim gledanjem na svet, pred ove ljude i publiku, čiju je sredinu godinama oblikovao u svojoj umetnosti, i to je učinio pošteno i bez straha, zato ga je ona i ovoga puta prihvatila sa željom ga razume i shvati, jer su njegove reči, kao i njegova umetnost, bile ubedljive: „Pošao sam od mašine maštom do njenog ožvilenja, preko osocijacije simbiozom do njenog izgleda, do čoveka ili životinje, da savremenog čoveka potstakne da se pred mašinom zamisli, jer je i lepa i korisna i dobra i strašna u onoj moći kako ju je čovek postavio... jer čovek je mašini dao određenu funkciju rada i time je uvrstio u red „ŽIVIH BIĆA“ sa određenim vekom trajanja. Ona je bila nova i korisna, zatim ostarela, islužena i rashodovana i na kraju rdjom razjedena. Imala je svoju mladost, pa starost, kao sve što u prirodi živi.“

Na kraju, kako sam rekao, ova umetnost nije konačna — to je tek njena mladost; nestrpljenjem ćemo očekivati njenu zrelost, a od ove zavisiti da li ćemo sa radošću ili strepnjom očekivati njenu konačnu materijalizaciju — njen vršetak, i početak, možda, opet nečeg novog i uzbuđljivog, ili će to biti samo novi kvalitet istog motiva i doživljaja. Ko zna jer putevi savremene umetnosti su, zaista, mnogostrani a prošlost nas uči, kako kaže Kandinski, da se razvoj čovečanstva sastoji u oduhovljavanju mnogih vrednosti. Među ovima, umetnost zauzima prvo mesto. Zoran Petrović je to svojim sadašnjim ostvarenjima najbolje potvrdio.

Jedan trenutak na rubu

I

Na rubu čaše igram
Igru izgubljenih mesečina
Hoću li početi stemozlatvo
U ljute vode
Što talasaju bolom
Izvini pesniče na ukradenoj reči
Delirijum

II

Eksplozija rastopljene svesti
Pustoši ljubav za sobom
I palidrvce nabija melanholijom
Neznam kakva bi me gmljavina probudila
Cigareteta za cigaretom dogoreva
U dimu tražim konture nepoznatog
U poderanom džepu svesti
Nosim osmehe iskrene i lažne
Žnam samo jedno
Na rubu čaše igram igru mesečina

III

Nemam sebi nikakva pitanja da postavim
Izgubio sam zenice na beloj bluzi
Koja se udaljava i opet dolazi

Dušan KOPČALIĆ

Radoslav PREDIĆ

BERT BREHT

Polivanje bašte

Zaliti baštu, da se osveži zelenilo!
Napojiti žedno drveće! O, ne žali vlage
I ne zaboravi žbunje, ne zaboravi
Takodje i one koji ne donose plodove
izmučene,

Žedne. I ne zaboravi
Korov koji je izbio između cvetova, i on
Želi da pije. Zalivaj ne samo
Svežu travu, no i travu sprženu suncem:
Osveži i suhu голу zemlju.

UMESTO NEKROLOGA

Bert Breht

- 1898 10 februar Rodio se Bert Breht u Augsburgu
- 1914-1918 Breht radi kao bolničar u vojnoj bolnici u Augsburgu. Ovih godina Breht istupa sa svojim prvim stihovima.
- 1918-1922 Breht radi kao režiser i šef literarnog odeljenja niza nemačkih pozorišta.
- 1922 Završena prva drama „Trommeln in der Nacht“ („Doboš u noći“) za koju je autor dobio Klajstovu književnu nagradu.
- 1924 Breht prelazi u Berlin.
- 1925 Izašla prva zbirka stihova „Die Hauspostille“.
- 1927 Postavljene su na scenu Brehtove drame „Im Dickicht der Städte“ („U prašumi velegrad-“) i „Mann ist Mann“ („Čovek je čovek“).
- 1928 Objavljena je drama „Dreigroschenoper, („Opera triju groša“).
- 1929 Breht pohađa marksističku radničku školu u Berlinu.
- 1932 Objavljena je drama „Mati“ po motivima romana M. Gorkog.
- 1933 Breht je emigrirao iz fašističke Nemačke. Pesnik je živeo u Austriji, Čehoslovačkoj, Švajcarskoj, Francuskoj, Skandinavskim zemljama. Od 1941 u SAD.
- 1934 Izašao je roman „Dreigroschenroman“ (Roman triju groša“).
- 1935 Breht je jedan od urednika antifašističkog književnog časopisa „Das Wort“ koji je izlazio u Moskvi.
- 1936 Završen dramski pamflet „Die Rundköpfe und die Spitzköpfe“ („Okrugloglavi i šiljato-glavi“) upravljen protiv rasističke teorije.
- 1937 Završena drama „Die Gewehre der Frau Carrar“ („Puške gospodje Karar“).
- 1938 Objavljena drama „Mutter Courage und ihre Kinder“ („Majka Kuraž“) (Kod nas prevedena u časopisu „Teatar“ br. 4-5, 1956 g.).
- 1939 Izašao zbornik jednočinki „Furcht und Elend des Dritten Reiches“ („Strah i očajanje u Trećoj imperiji“).
- 1948 oktobar Povratak B. Brehta u domovinu.
- 1949 Objavljena je drama „Der Kaukasische Kreidekreis“ („Kavkaski krug kredom“).
- 1950 april Breht izabran u Nemačku Akademiju umetnosti.
- 1952 Izašla je iz štampe zbirka stihova „Hundert Gedichte 1918-1950“.
- 1956 15 avgust Umro Bert Breht u Berlinu.

Bibliografija sabranih dela B. BREHTA

1. Gesammelte Werke. Bd. 1-2. - London, Malik, 1938
2. Versuche. Heft 1-13 (Vers. 1-35). - Berlin, Frankfurt/M., Klepenheuer, Suhrkamp Aufbau, 1930-1954.
3. Stücke. Band I-IV. - Berlin, Aufbau 1955.

Priredio: Dejan POZNANOVIĆ